Epilnfo

Grundkurs enkätuppläggning och bearbetning

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

- 1. INSTALLATION AV EPI INFO
- 2. NÅGRA GRUNDER I WINDOWS
- 3. GRUNDERNA I EPI INFO
- 4. INTEGRERING AV EPI INFO MED ANDRA PROGRAM SAMT DATAKOMMUNIKATION
- 5. STATISTIK OCH ENKÄTBEARBETNING
- 6. ÖVNING: ATT ANVÄNDA EPI INFO FÖR BEARBETNING
- 7. STATISTIK SOM METODVETENSKAP
- 8. UPPLÄGGNING AV ETT FRÅGEFORMULÄR I DATORN (EPED)
- 9. INMATNING AV DATA (ENTER)
- 10.SKAPA BEGRÄNSNINGAR (CHECK)
- 11.BEARBETNING AV DATA (ANALYSIS)
- 12.REVIDERA DATAFORMULÄR, SKAPA NY DATAFIL, MATA IN FLER DATA
- 13.ANALYS: PROGRAMFILER, OLIKA KOMMANDON
- 14.IMPORT OCH EXPORT TILL ANDRA STATISTIKPROGRAM

INSTALLATION AV EPI INFO

Epi Info version 6.0 levereras på tre programdisketter. Programfilerna är komprimerade (packade), och man måste packa upp dem för att man skall kunna köra programmet vid en installation. Skall du däremot kopiera disketterna, skall man inte packa upp dem (dekomprimera dem).

Programfilerna på de tre disketterna ligger ordnade i 14 grupper: Diskett 1 grupp 1-5 Diskett 2 grupp 6-10 Diskett 3 grupp 11-14 Manualen (på ca 600 sidor) finns på diskett 3.

Övning 1

INSTALLATION

1. Installation i DOS:

DOS: Se till att du befinner dig vid DOS-prompten (C:\>), skriv: A:INSTALL (tryck sedan <Enter>)

 Du kommer nu till Installationsmenyn (se figur 1). Markören befinner sig i vänster box, och A är redan förhandsvalt.
 SOURCE drive = KÄLL-diskettenhet, och denna är A! Skriv ett A, och markören går till boxen till höger.

Figur 1 EpiInfo's installationsmeny

- 3. I höger box skall du välja DESTINATION's drive (MÅL-diskettenhet), vilket i de flesta fall är C. Skriv ett C! Markören går nu automatiskt till högra nedre hörnet på höger box, med fråga om man har disketter (dvs ej hårddisk). Nästan alla har hårddisk idag, välj att skriva ett N (detta är förstahandsval och är ifyllt redan).
- Markören går nu över till under de två boxarna, och man skall välja om man vill installera eller kopiera. Du vill installera - dvs skriv ett I.
 Skriver du ett C kopieras programdisketterna till disketter.
- 5. Du skall nu välja Video Drivers (drivrutin för bildskärmen). Du får ett förhandsval (som nästan alltid är korrekt). Är du osäker kan man välja samtliga genom att trycka <F8>, annars väljer du den föreslagna med <F4>.
- Du skall nu välja Print Drivers (drivrutin för skrivare). Välj de skrivare du har tillgång till, eller om du är osäker samtliga, dvs med <F8>.
- 7. Sist väljer man vilka grupper (groups) man vill installera. Förstahandsval är att installera samtliga grupper. För att köra Epi Info behöver du åtminstone INSTALL, EPI menu, ENTER and CHECK, ANALYSIS, Video/printer, EPED, STATCALC, MERGE, EXPORT och IMPORT.
- Tryck <F4> för att fortsätta. Installationen startar nu.
 Byt diskett när du får anvisning om detta!
- 9. På slutet får du en fråga om du vill göra förändringar i filerna AUTOEXEC.BAT och CONFIG.SYS. Detta behöver du göra! För att Epi Info skall kunna startas från ett annat bibliotek än EPI6 krävs en sk sökväg i AUTOEXEC.BAT, och CONFIG.SYS kan behöva ändras med avseende på ett par inställningar. Låt programmet göra detta åt dig genom att svara "Y" på frågan!
- 10. Det är nu klart. OBS! Du måste starta om datorn för att sökvägen skall "ta". Gör en varmstart genom att trycka på Ctrl-Alt-Del! OBS! om du installerat från Windows - avsluta Windows först, gör sedan varmstart i DOS!

NÅGRA KOMMENTARER

Alldeles innan programinstallationen är färdig kommer du att få en fråga om installationsprogrammet får göra ändringar i AUTOEXEC.BAT och CONFIG.SYS. I AUTOEXEC.BAT lägger installationsprogrammet till sökvägen till Epi Info's programkatalog, \EPI6. I CONFIG.SYS undersöker installationsprogrammet om FILES=20 och BUFFERS=20. (Du kan lägga till dessa ändringar manuellt. Använd förslagsvis den inbyggda Editorn som följer med MS-DOS.

Om du gör detta manuellt skall du svara N på frågan om AUTOEXEC.BAT och CONFIG.SYS skall modifieras. Manuell ändring av dessa filer rekommenderas inte till användare som har liten erfarenhet av persondatorer.)

Vid modifiering av de båda filerna sparas en tidigare versionen av autoexec.bat och config.sys sparas med ändelse .OLD.

Installation av programmet - avslutning

Epi Info är nu färdiginstallerat. Om du har modifierat AUTOEXEC.BAT och CONFIG.SYS måste du starta om datorn för att dessa ändringar skall uppdateras. Programmet är sedan färdig för att köras!

ATT LÖSA INSTALLATIONSPROBLEM

Om problem uppstår under installationsprocessen och programmet inte läses in riktigt bör du kontrollera följande:

- kontrollera att alla program är avslutade och stängda. Installera aldrig via Windows utan från DOS.
- se till så att det finns tillräckligt med minne på den enhet där programmet skall installeras. En fullständig installation av Epi Info, inklusive hjälpfiler och övningsexempel kräver cirka 7 megabyte. Epi Info använder 512 kb av RAM-minnet.

Du får problem att starta programmet

• Kontrollera att parametrarna FILES och BUFFERS är rätt inställda i Config.sys. FILES skall minst ha värdet 20 och BUFFERS ska minst ha värdet 20.

Fortfarande problem...

- Har du verkligen startat om (bootat) datorn efter installationen? Om du gör det se till att ingen diskett finns i diskettfacket!
- Startar du verkligen programmet från rätt katalog? Om inte gå till den katalog där Epilnfo's programfiler finns, starta igen.
- Installationsprogrammet kontrollerar varje fil som expanderas från det komprimerade formatet och rapporterar varje fil där fel har uppstått. Om du får rapport om att fel har uppstått, prova att köra Installationsprogrammet en gång till. Någon fil kan ha blivit skadad under installationsprocessen.
- Din dator kanske inte har tillräckligt med minne för att en fullständig installaltion skall kunna göras? Kolla upp minnet på hårddisken och RAM-minnet.

Övning 2

STÄLLA IN AKTUELL SKRIVARE

Allmänt

Merparten av Epilnfo's resultat kan skrivas ut på vilken IBM- eller Epson kompatibel skrivare som helst. Om du använder matrisskrivare behövs ingen speciell inställning för att du skall kunna ta ut exempelvis grafer som är gjorda i ANALYSIS.

Om du använder laser- eller bläckstråleskrivare måste du skapa en fil som heter *CONFIG.EPI*. En kommandoinställning för de vanligaste skrivarna ser ut på följande sätt:

SET PRINTER = HP (används för Hewlett-Packard kompatibla laserskrivare) SET PRINTER = PLOTTER (används för Hewlett -Packard kompatibla bläckstråleskrivare) SET PRINTER = EPSON (används för Epson/IBM-kompatibla matrisskrivare) SET PRINTER = LQ1500 (används för Epson LQ1500-kompatibla skrivare)

Laserskrivare och bläckstråleskrivare, för svenska förhållanden, kräver en inställning på **60 linjer** (Antalet linjer kan variera beroende på typ av skrivare, bör ligga inom intervallet 59-63). En matrisskrivare kräver en inställning på 70 linjer för A4 om du använder sk. "datalakan".

Uppgift

Gör en inställning för en Hewlett-Pakard laserskrivare (I denna övning använder vi EpiInfo's inbyggda ordbehandlare (editor).

- 1. Gå in i Epi-Analysis från huvudmenyn.
- 2. Skriv därefter följande: *edit_config.epi* (tryck därefter <**Enter**>) (tecknet _ betyder att det skall vara ett mellanslag)
- 3. Skriv in följande värden: (Se nedanstående figur) SET PRINTER = HP PLINES = 60

Figuren visar hur man sätter upp inställningarna för en Hewlett-Pakard laserskrivare.

4. Tryck tangent <**F10**> för at spara filen. Högst upp får du en fråga om du vill spara filen (*Save current file <Y/N>?*) Svara **Y** på frågan.

FIGUR!!!!!!!!!!!

Figuren visar frågan du får om du vill spara filen när du tryckt på tangent <F10>.

5. Klart! Filen är nu sparad med namnet *config.epi* och du har skapat en konfigurationsfil för en laserskrivare, model Hewlett-Packard. (För att ändringen skall träda i kraft (uppdateras) ska du gå ur Epilnfo och gå in igen.)

Vill du modifiera och ändra i filen och lägga till ytterligare inställningar eller ta bort någon, är det bara att upprepa samma

procedur som ovan.

Kort om CONFIG.EPI

Varje gång du startar Epi Info söker programfilerna av om filen *CONFIG.EPI* finns i programkatalogen och vilka inställningar den har. Hittar den ingen fil (konfigurationsfil) med inställningar använder den sig av MS DOS-grundstandard.

För övrigt kan man lägga till flera inställningar i Config.epi filen om man vill, exempelvis kan det vara att man vill stänga av programmets statistikfunktioner när man arbetar. Man använder EpiInfo-kommandot *SET* för denna typ av inställningar.

SKAPA PROGRAMKOPIOR MED HJÄLP AV INSTALLATIONSPRO-GRAMMET

Med installationsprogrammet kan man skapa **programkopior av EpiInfo** i komprimerat format. Det är användbart om man vill distribuera EpiInfo till en annan användare. OBS! Tänk på att du måste kontrollera så att dina disketter är fria från datavirus innan du påbörjar denna operation! Avsök disketterna med ett lämpligt antivirus-dataprogram.

Innan du börjar måste du se till att de disketter som skall kopieras är förformaterade. Om du använder tomma disketter direkt från en leverantör brukar de vara förformaterade och klara. Annars måste de formateras (se din DOS-manual för hur man formaterar disketter om du är osäker). En annan sak du måste tänka på är att de disketter som skall bli programkopior är tomma och fria från andra datafiler.

Gör så här för att göra en programkopia av Epi Info:

- 1. Kör Installationsprogrammet.
- 2. Istället för att välja installation, väljer du **kopiera**, kommando **C**. (Ingen information om exempelvis grafiska kort behöver anges.)
- 3. Installationsprogrammet talar om för dig när det är dags att byta diskett.

Du kan även skapa programkopior genom att använda DOS-kommandot **DISKCOPY** (se DOS-manualen för vidare information om DISKCOPY-kommandot).

GRUNDERNA I EPI INFO

Krav på hårdvaran (PC:n) för att köra Epilnfo ver 6.03

- IBM-kompatibel PC
- MS-DOS (version 2.0 eller högre, senaste DOS-version dvs 6.2 rekommenderas)
- Programmet kräver minst 512 Kb av RAM-minnet för att kunna köras
- Färgskärm rekommenderas
- Epilnfo arbetar i DOS, med de första 640 Kb man har i arbetsminnet (primärminnet)

Vad kan man göra med Epilnfo?

- ⇒ Registrera data
- ⇒ *Analysera data* (t ex frekvenstabeller, korstabeller, omkodningar av variabler, välja ut datagrupper, olika typer av statistiska test)
- ⇒ Läsa in data från andra databaser i andra filformat
- ⇒ Manipulera data
- ⇒ *Samköra databaser* som är uppbyggda i Epilnfo
- ⇒ *Exportera data* från EpiInfo till andra statistik och databasprogram

Allmänt

Epilnfo består egentligen utav flera olika delprogram eller moduler:

EPED

som är en ordbehandlare där man bl a kan skapa och förändra ett registrerings-formulär

ENTER

modul med vars hjälp man registrerar sina data

ANALYSIS

modul där man utför beräkningsarbetet och analyserar data CHECK

modul som man använder för att skapa sk registreringskontroller IMPORT

modul där man konverterar datafiler *från* andra program än EpiInfo EXPORT

konverterar datafiler *till* andra filformat för andra statistikprogram **MERGE**

med vars hjälp man slår samman flera datafiler till en **STATCALC**

en fristående kalkylator för beräkning av chi-2 på korstabeller, urvalsstorlekar och trendanalyser

CSAMPLE

för att analysera komplexa survey-undersökningar med clusterurval, stratifiering och vägning av data

EPITABLE

kalkylator, som innehåller många användbara statistiska moduler **EPINUT**

ett program för kalkyl av näringsintag (speciellt för barn i u-världen) VALIDATE

modul med vars hjälp man kan jämföra och kontrollera två likadana databaser i Epilnfo, t ex om två personer har registrerat data.

Filtyper i Epilnfo

I Epilnfo finns olika fördefinierade **filtyper** som programmet automatiskt känner igen. Filtyperna har **olika ändels**e (suffix) och som har olika **funktioner** i Epilnfo.

De viktigaste filtyperna i Epilnfo framgår nedan:

(*-tecknet visar att filen kan ha olika namn, men att den är en viss filtyp.)

*.pgm

- *.rec
- *.chk

En Epilnfo fil av typen **.pgm* innebär att den är en sk. makrofil dvs i denna typ av fil kan man lagra olika instruktioner som man vill att Epilnfo skall utföra i en sekvens. Filer av *.pgm-typ påminner mycket om sk. *batch*-filer som finns i DOS.

Exempel: i en *.pgm-fil kan man lägga upp instruktioner som att först skall en datafil läsas in i EpiInfo, därefter skall den köra en frekvensbearbetning av några variabler. Denna sekvens av instruktioner startas genom att *.pgm-filen laddas i EpiInfo.

Filer som slutar på *.*rec* är helt enkelt en Epilnfo-datafil, med olika värden.

En **.chk*-fil är en sk kontrollfil (checkfile) som man skapar för att exempelvis göra en dataregistrering av ett formulär mer säkert och minimera antalet inmatningsfel.

Begreppen post och fält

Att förstå begreppen **post** och **fält** är fundamentalt när man arbetar i Epilnfo. En *post* (eng record) är alla datauppgifter som är registrerade för en person, t ex ett enkätformulär som en person fyllt i. *Fält* (eng field) är samma datauppgift för alla individer, t ex diagnosgrupp.

Principen för post och fält sammanfattas i nedanstående figur:

	BEGREP	PEN POST	OCH FÄLT	
	V1-ålder	V2-kön	V3-diagonosgrupp	••••
Person 1	35	1	680	-POST-Person 1
Person 2	46	2	685	
Person 3	78	1	686	
Person 4	20	2	680	
			1	
			FÄLT-V3-diagnosg	rupp
			vo ungnosg	

Figur 2 Principen för begreppen post och fält

ARBETA MED "ANALYSIS" I EPI INFO

Övning 3

Uppgift: Läsa in en fil i Epilnfo

- 1. Starta EpiInfo från katalogen EPI6 i DOS med kommandot *EPI6* (tryck därefter <Enter>)
- 2. Du kommer nu in i Epilnfo's huvudmeny.

3. Under PROGRAMS, välj ANALYSIS.

4. Du är nu inne i ANALYSIS och står vid prompten, EPI6>.

_		Epili	nfo 6 (bakg)			▼ ≑
Dataset: Use READ	<pre> KNone> to choose a d </pre>					mory: 347K
		Outp	ut - Screen			
EPI6>			onmantis			
F1-Help	F2-Commands	F3-Variables	F4-Browse	F5-Printer on	F9-DOS	F10-Quit

5. För att läsa in en datafil, tryck tangent <F3> (Commands). Du får upp en dialogruta som ser ut på följande sätt:

_		E	Epilnfo ver 6.02			•	
Datas	set: <none></none>	a a dataaat			Free me	mory:	30
use i	KEHD to choos	e a dataset	Output - Comes	n			
Gett	ting input fr	om C:\FPI6\CONF	UG_FPI				
Not ²			Choose a comma	nd			-0
Not	General	MATCH	COMBINE	COPY	WRITE		- Î
	READ	Page control	Browsing	DIR	GENERATE		
	CLOSE	TITLE	BROWSE	ECHO	RELATE		
	QUIT	HEADER	UPDATE	DEL	SET		
	VARIABLES	FOOTER	Graphics	RENAME	BREAK		
	ROUTE	NEWPAGE	PIE	TYPE	GOTO		
	LIST	Var manip	BAR	LOAD	RETURN		
	FREQ	SELECT	HISTOGRAM	SAUE	PROCESS		
	TABLES	SORI	LINE	CUD	EDIT		
	TEHNS DECDECO	DEFINE	SCHITER	Program cmds			
	REGRESS	LEI	DUS COMMANAS	BEBODT			
	CUMPARIES	RECODE	CLS	IMMEDIE			
	SOULHDITES	NEGODE	010	THEFT			_ 4
ä====			— Commands —				
Prog	gram processi	ng complete.					
EPIE	5>						
					70 700		
F1-	lelp F2-Comm	ands F3-Variat	les F4-Browse	F5-Printer o	n F9-DOS	F10-	ųω
+							+

6. I och med att ingen datafil är inläst i programmet ställer sig markören automatiskt på kommandot READ (=läs in), under rubriken GENERAL. Om READ-kommandot är markerat, tryck ENTER. Kommandot flyttas nu ned till promptraden EPI6>. Tryck ENTER en gång till. Du skall nu få upp en dialogruta som ser ut på följande sätt:

Dataset: <none></none>	E	pilnfo ver 6.02		Free me	- 1029:	▲ 30
Use READ to choose	a dataset	Output - Screen				
NI BESENKA BESENKA DATAA address.rec artifact.rec	combine.rec combined.rec disease.rec diseases.rec epi1.rec epi10.rec	C:\EPI6*.REC epidemic.rec europe.rec example.rec fstruc.rec house.rec match.rec	measure.rec nutri.rec nuttest.rec oswego.rec person.rec rely.rec	scores smoke. sumfile visit.	.rec rec e.rec rec	
6						
ã EPI6> read EPI6> read		— Commands —				
F1-Help F2-Comma ◆	unds <mark>F3-Varia</mark> bi	les F4-Browse	F5-Printer on	F9-DOS	F10-0	<mark>}ui</mark> →

En dialogruta med datafilerna visas. Förflytta dig till *TI93.REC* med hjälp av piltangenterna (vänster piltangent). Se till så att TI93.REC är markerad, tryck därefter <**Enter**>.

7. Filen *TI93.REC* har nu lästs in i Epi Info. Du kan kontrollera det genom att titta högst upp på raden *Dataset*. Där framgår att filen är inläst och den är klar att bearbetas!

	Epilnfo ver 6.02		-	•
Dat Cr	taset: C:\EPI6\TI93.REC (373 records) iteria: All records selected	Free	memory:	21
Ge Ne	Output - Screen etting input from C:\EPI6\CONFIG.EPI ote: STATISTICS set to ON ote: Default printer page size set to 63.			
=	======> read			
ä=	Commands			
	rogram processing complete. PI6> read PI6>			
F	1-Help F2-Commands F3-Variables F4-Browse F5-Printer on	F9-D0	DS F10-	Qui
+				+

8. ANALYSIS avslutas med att trycka tangent <F10> -QUIT och man

går ur programmet.

NÅGOT OM KOMMANDORADEN I ANALYSIS...

Övning 4:2

Uppgift: Kontrollera innehållet på variablerna i datafilen

A. Kontrollera samtliga poster på skärmen.

- 1. Omdu är inne i EPI INFO, tryck tangent <F4> -BROWSE, annars startar du EPI INFO som i övningen innan, sedan .
- 2. Samtliga poster visas nu på skärmen, bläddra runt genom att gå med piltangenterna(upp resp ned).

B. Kontrollera en enskild post på skärmen.

- 3. Tryck tangent <F4>.
- 4. Den enskilda post du har valt visas.
- 5. Gå ur rutinen med <F10>.

Övning 4:3

Uppgift: Undersök vilka kommandon som finns i ANALYSIS

- 1. Tryck tangent <F2> -COMMANDS.
- 2. Dialogrutan "Choose a command" visas.
- 3. Vandra runt med piltangenterna och se vad som händer.
- 4. Gå ur med <Esc>.

Övning 4:4

Uppgift: Undersök hjälprutinen

 Tryck tangent <F1>.
 Man kan söka upp ett kommando på två sätt: (1) använda piltangenterna; (2) trycka ned första bokstaven i ett kommondo, om man exempelvis söker hjälp om *tables* skriver man bokstaven t.

A. Enligt metod (1). Sök upp kommandot FREQ.

- 2. Gå med piltangenten till *FREQ*.
- 3. Läs om *FREQ* genom att stå på det och tryck **<ENTER**>.

B. Enligt metod (2). Sök upp kommandot *TABLES*.

- 4. Tryck ned tangenten <t>.
- 5. Tryck <ENTER> och läs vad som står under TABLES.